

NEWSLETTER

Issue #2
Spring 2025

Witamy w drugim wydaniu naszego newslettera!
Chętnie podzielimy się z Wami najważniejszymi informacjami na temat naszego projektu i najnowszymi osiągnięciami w naszych działaniach

OTWIERANIE PRZESTRZENI OBYWATELSKIEJ: PODRÓŻ PRZEZ WEBINARIA B.RIGHT SPACES

W TYM NUMERZE ZNAJD

- WGLĄD W WEBINARIA B.RIGHT SPACES
- NASTĘPNE KROKI PROJEKTU

W całej Europie zmienia się sposób, w jaki zamieszkujemy nasze miasta i kształtujemy **nasze społeczności**. Od **lokalnych rad po inicjatywy sąsiedzkie**, działania na rzecz demokratycznej odnowy i spójności społecznej stają się coraz głośniejsze. W tym zmieniającym się krajobrazie seria webinarium **B.RIGHT SPACES** jawi się jako przestrzeń wymiany, wglądu i zbiorowej wyobraźni.

Trwające od **kwietnia do czerwca 2025 r.** ponadnarodowe rozmowy mają na celu nie tylko dzielenie się pomysłami, ale także kształtowanie przyszłości praw obywatelskich. Choć webinaria są zakorzenione w pięciu różnych obszarach projektu, ich zasięg wykracza poza granice, łącząc różnorodne głosy w celu wzbogacenia lokalnych dialogów i osadzenia ich w szerszych ramach europejskich.

Webinaria są otwarte dla wszystkich i mają na celu stworzenie podstaw dla **Rekomendacji B.RIGHT SPACES**, zachęcając uczestników do zmagania się z praktycznymi aspektami przekształcania zasad w codzienne doświadczenia.

Na przykład prawo do opieki nie jest realizowane wyłącznie przez prawo, ale jest realizowane poprzez dostępne i wysokiej jakości **usługi opiekuńcze**. Prawo do mieszkania ożywa dzięki innowacyjnemu wykorzystaniu zasobów publicznych, takich jak reaktywacja pustostanów dla potrzebujących. Demokratyczne programy kulturalne stanowią przykład tego, jak prawo do edukacji i kultury może stać się bardziej inkluzywne i dalekosiężne.

Ten **terytorialny wymiar praw obywatelskich** zachęca nas do ponownego przemyślenia sposobu ich wdrażania, nie jako odizolowanych uprawnień, ale jako wspólnych obowiązków. Instytucje publiczne, podmioty społeczeństwa obywatelskiego i mieszkańcy mają do odegrania rolę we współtworzeniu warunków umożliwiających rozwój praw obywatelskich.

Link Zoom:
<https://us02web.zoom.us/j/87501469483>

B.RIGHT SPACES
Webinars - Pathways for Mutual Learning
Transnational Level

WEBINARS AS "MORNING COFFEES" ... FRESH IDEAS FOR "RIGHTS IN ACTION"

Proposed programme

WED, 30 APRIL 9:00 - 10:30 (CET)	FROM DECLARED RIGHTS TO LIVED RIGHTS MAKING RIGHTS REAL This session introduces the idea that rights are not only legal declarations but experiences shaped by local contexts. Through concrete examples about access to social and community services we will explore how different stakeholders can help turn rights into real opportunities for people. FOCUS ON... <ul style="list-style-type: none">• City of Turin and the "Case di Quartiere" network (Italy)• FISE and an exemplary MAL (Local Activity Place) from Warsaw area (Poland)
FRI, 9 MAY 9:00 - 10:30 (CET)	RIGHTS IN PERIPHERAL AREAS LOCAL SOLUTIONS TO REDUCE INEQUALITY(IES) People living in peripheral and deprived areas often face major challenges in accessing basic rights such as healthcare, education and employment. Drawing on experiences from different territories, this session will explore how local authorities and communities can take practical steps to address these inequalities. FOCUS ON... <ul style="list-style-type: none">• The value of networking in the experience of the <i>Xarxa d'Espais Comunitaris</i> in Barcelona (Spain)• The <i>CREATIVE association</i> supporting inclusion and employment in the peripheral "priority neighbourhoods" in Cagnes-les-Genevres (France)• Mutual support and community engagement in the <i>Quartuccio polo civico</i> in Rome (Italy)
FRI, 23 MAY 10:00 - 11:30 (CET)	EDUCATION AND CULTURE FOR ALL ACCESSIBLE AND INCLUSIVE PATHWAYS Education and culture are key to citizen empowerment and inclusion, but access is not always equal. This session explores practical ways to make learning and cultural opportunities more accessible, with insights from successful local initiatives. FOCUS ON... <ul style="list-style-type: none">• Culture and arts empowering citizens and upholding rights in the <i>Torres Vedras</i> municipality (Portugal)• Promoting human development in a vulnerable territory: the work of the <i>Fondazione Heronius Orga</i> in Messina (Italy)• Human rights-based approach in <i>Västra Götalandregionen</i> (Sweden)
FRI, 6 JUN 10:00 - 11:30 (CET)	GOVERNANCE AND PARTICIPATION POLICIES THAT MAKE A DIFFERENCE How can local authorities put rights into action? This webinar will focus on how local authorities can make rights tangible through legal, administrative, and financial frameworks. It will also explore ways to involve civil society and marginalised groups in policy design while addressing resistance to change. FOCUS ON... <ul style="list-style-type: none">• <i>Generació de Catalunya</i> (Spain)• City of Turin about shared administration and cooperation covenants (Italy)• The <i>EU Agency for Fundamental Rights (FRA)</i> about the <i>practical guidance on "Human rights cities in the European Union"</i>• City of Vienna's <i>Office of the Human Rights Commissioner</i> (Austria) (to be confirmed)

The B.RIGHT SPACES' series of transnational webinars is designed to enrich ongoing policy conversations and participatory initiatives taking place across the project territories. By complementing local-level discussions, these sessions provide a broader framework for reflection and exchange.

At the heart of this process lies our understanding of rights as **lived experiences** with a specific territorial dimension. This approach suggests that their protection and promotion should not be seen as citizens' isolated demands but as shared responsibilities. Public authorities and other stakeholders must engage in constructive and inclusive dialogue to design the most effective ways to implement these rights in practice.

For queries: elisa.mancinelli@arjenesnetwork.eu

Co-funded by the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or EACEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA WEBINARU

GŁOSY I WIDOKI Z TERENU

ŻYWE PRZESTRZENIE, ŻYWE PRAWA

CENTRA OBYWATELSKIE W CENTRUM TRANSFORMACJI SPOŁECZNEJ

W europejskich miastach cicha rewolucja zmienia sposób, w jaki myślimy o przestrzeni publicznej, partycypacji i dobrobycie. Odbywa się ona nie w parlamentach czy na konferencjach prasowych, ale w bibliotekach, przekształconych magazynach, centrach kultury i kuchniach komunalnych. Są to przestrzenie obywatelskie, w których demokracja jest nie tylko dyskutowana, ale także przeżywana - gdzie wspólna odpowiedzialność, kreatywność i troska są wplecione w codzienne życie dzielnic. Webinaria B.RIGHT SPACES zgromadziły wiele takich doświadczeń. Wśród nich dwa wyróżniają się jako szczególnie inspirujące: **Case del Quartiere w Turynie i Miejsca Aktywności Lokalnej (MAL) w Warszawie**. Choć różnią się one kontekstem i podejściem, obie inicjatywy oferują cenny wgląd w to, w jaki sposób przestrzenie obywatelskie mogą pielęgnować demokratyczne życie od podstaw.

Case del Quartiere | Neighborhood Houses

Rete Case del Quartiere: Anteny miejskie w Turynie (Włochy)

W Turynie transformacja obywatelska zapaściła korzenie po upadku przemysłu. Począwszy od lat 90-tych, unijna inicjatywa URBAN pomogła zapoczątkować falę rewitalizacji miast, która wykroczyła poza cegły i zaprawę murarską, aby dotknąć tkanki społecznej dzielnic.

Case del Quartiere - domy sąsiedzkie, które powstały nie w wyniku odgórnego nakazu, ale jako organiczna odpowiedź na lokalne potrzeby. Każda Casa ma swoją własną historię, ukształtowaną przez inicjatywę społeczności i wspieraną przez miasto Turyn, które później odegrało kluczową rolę w pomaganiu im w łączeniu się w spójną sieć. Nie są to jedynie przestrzenie usługowe - są to tętniące życiem centra, w których łączą się kultura, nauka, handel i opieka. Biblioteki sąsiadują z przestrzeniami coworkingowymi; zajęcia muzyczne odbywają się w pomieszczeniach wykorzystywanych niegdyś jako magazyny; dziecko może uczyć się kodowania, podczas gdy babcia bierze udział w zajęciach z ceramiki na korytarzu.

Case del Quartiere nie działają w izolacji, ale są zarządzane przez sieć stowarzyszeń - lokalnych koalicji grup społeczeństwa obywatelskiego - i sformalizowane przez Protocolli d'intesa (protokoły ustaleń). Są to umowy typu peer-to-peer, które pozwalają na współpracę z administracją miejską bez nakładania poważnych zobowiązań prawnych. „Protokół jest najlżejszą formą umowy, jaką może podpisać organ publiczny, nie ma konsekwencji politycznych ani prawnych, ale tworzy ramy” - wyjaśnił jeden z partnerów. Ramy te wspierają elastyczność, zaufanie i autonomię.

Być może najbardziej uderzający jest nacisk na piękno jako zwykłą cechę. Nie są to użyteczne przestrzenie zaprojektowane wyłącznie z myślą o funkcjonalności, ale miejsca pełne godności, w których dostępność i estetyka idą w parze. A ponieważ są one zarówno skoncentrowane na miejscu, jak i na ludziach, działają jako mediatorzy w swoich społecznościach, jako lokalne „anteny” odbierające sygnały z ziemi i przekładające je na działania.

MAL: Warszawska Sieć Demokracji Codziennej (Polska)

Tymczasem w Warszawie program MAL po cichu rewolucjonizuje sposób interakcji instytucji publicznych z mieszkańcami. Pierwsze projekty MAL powstały w 2017 roku dzięki skromnemu programowi mikrograntów, który oferował około 7 000 euro na inicjatywę. To finansowanie pomogło rozbudzić energię obywatelską, a obecnie w całym mieście działa ponad 110 MAL-ów, z których każdy dostosowany jest do unikalnego charakteru danej dzielnicy.

W przeciwieństwie do większych centrów obywatelskich, MAL są celowo małe, zwinne i głęboko lokalne. Niektóre z nich mieszczą się w bibliotekach, inne w dawnych sklepach lub wspólnych budynkach komunalnych. Tym, co je łączy, jest filozofia wzajemności i odpowiedzialności. Obywatele nie są biernymi beneficjentami, ale aktywnymi współtwórcami, oferującymi swój czas, pomysły i umiejętności, aby współtworzyć życie przestrzeni.

Kluczem do sukcesu każdego MAL jest obecność koordynatora, facylitatora relacji, a nie tylko logistyki. Ta ludzka infrastruktura jest równie istotna jak ta fizyczna. Koordynatorzy budują zaufanie, organizują działania i pomagają radzić sobie z napięciami i wyzwaniem.

Wspierane przez Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu Miasta, MAL są formalnie wpisane w Strategię Warszawy 2030 i uznane w lokalnych dokumentach. Ich działania obejmują warsztaty międzypokoleniowe, arteterapię, rzecznictwo obywatelskie, a nawet wsparcie w sytuacjach kryzysowych, takie jak przyjmowanie ukraińskich migrantów od 2022 roku. Działając na ściśle niekomercyjnych i bezpartyjnych zasadach, służą jednak jako laboratoria kultury demokratycznej, w których wartości obywatelskie są praktykowane i negocjowane każdego dnia.

CZEGO UCZĄ NAS TE PRZESTRZENIE...

To, co łączy turyńskie Case del Quartiere i warszawskie MAL, to coś więcej niż innowacja... To etyka współodpowiedzialności, zakorzeniona w zaufaniu, uczestnictwie i trosce. Z tych przykładów wyłania się kilka kluczowych przesłań:

- **Lokalne zakorzenie jest niezbędne.** Przestrzenie obywatelskie działają najlepiej, gdy powstają od podstaw. Podmioty zewnętrzne mogą wspierać, ale nie zastępować, lokalną sprawczość.
- **Elastyczne partnerstwa umożliwiają współodpowiedzialność.** Miasta mogą współpracować ze społecznościami jak równy z równym.
- **Przestrzenie potrzebują zarówno miejsca, jak i ludzi.** Infrastruktura fizyczna nie wystarczy. Koordynatorzy, facylitatorzy i gospodarze ożywiają przestrzeń.
- **Różnorodność jest siłą.** Integracyjne, wielofunkcyjne przestrzenie zaspokajają szeroki zakres potrzeb, od ekspresji kulturowej po wsparcie społeczne, wzbogacając społeczność jako całość.
- **Inicjatywy oddolne zasługują na długoterminowe wsparcie.** Gminy powinny wykraczać poza krótkoterminowe finansowanie projektów i inwestować w codzienne działania, zwłaszcza na obszarach o niedostatecznych zasobach.
- **Wzajemność buduje kulturę obywatelską.** Uczestnictwo nie powinno mieć charakteru transakcyjnego, ale powinno być wzajemne, zachęcając mieszkańców do wnoszenia wkładu i czerpania korzyści.
- **Zarządzanie oparte na współpracy zwiększa odpowiedzialność.** Przestrzenie obywatelskie powinny obejmować struktury partycypacyjne (takie jak: rady doradcze, zgromadzenia społeczności itp.), aby nadawać im kierunek i zapewniać odpowiedzialność.

NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA WEBINARU

GŁOSY I WIDOKI Z TERENU

WEBINAR 2

PRZESTRZENIE OBYWATELSKIE JAKO INFRASTRUKTURA ZMNIEJSZAJĄCA NIERÓWNOŚCI

Podczas drugiego webinarium **B.RIGHT SPACES**, dwie fascynujące historie oparte na miejscu zilustrowały, w jaki sposób przestrzenie obywatelskie - zakotwiczone w zaufaniu, trosce i współzarządzaniu - mogą być potężną infrastrukturą zmniejszającą nierówności i wzmacniającą autonomię społeczności.

Od wspieranej przez państwo pomocy społecznej we francuskich **banlieues** po samorządzące się **wspólnoty** w Katalonii, sesja zwróciła uwagę na przestrzeń obywatelską nie jako tło, ale jako żywy system: węzeł, w którym prawa stają się namacalne.

Stowarzyszenie twórcze w Garges-lès-Gonesse (Francja)

Inicjatywa Créative zmienia relacje między państwem a obywatelami, docierając tam, gdzie instytucje już nie docierają. Działając w gminie z ponad 60% bezrobociem w niektórych dzielnicach, Créative redefiniuje infrastrukturę obywatelską poprzez mobilność i włączenie kulturowe.

Connect people and social programs

Local and Active solution into economic development of peripheral areas

Empowerment of inhabitants by developing social projects

"Le Bus de l'Initiative" (Bus inicjatyw)

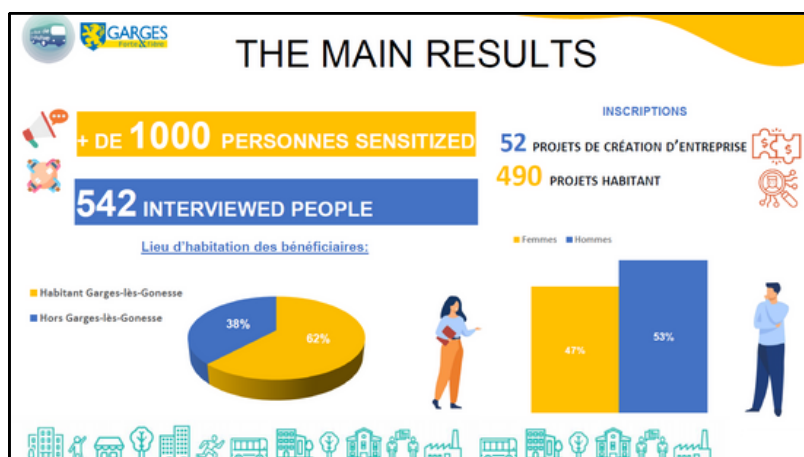
- Mobilna, wielosługowa platforma, która przenosi instytucje na ulicę, oferując wsparcie w zakresie zatrudnienia, umiejętności cyfrowych, inkubacji biznesu i praw socjalnych.
- Koncentruje się nie tylko na świadczeniu usług, ale także na metodologii: przygotowaniu wielu podmiotów, nieformalnych konfiguracjach, jedzeniu i gościnności jako narzędzi zaangażowania.
- Przestrzeń jest wyselekcjonowana tak, aby zachęcać do godności i wspólnego autorstwa, a nie odgórznej pomocy.

"La Fabrique Créative" (Fabryka Kreatywności)

- Stacjonarny ośrodek, w którym mieszkańcy, profesjonaliści i instytucje współtworzą projekty, miejsca pracy i inicjatywy oddolne.
- Służy jako inkubator społeczności, ułatwiając funkcjonowanie ponad 50 mikroprzedsiębiorstw, z których 20 działa w ramach ekonomii społecznej.

WARTO PAMIĘTAĆ:

Zaufanie nie jest budowane poprzez komunikację, ale poprzez spójną, lokalną i godną obecność. **Créative** działa jako łącznik, tłumacz i facylitator w rozdrobnionym ekosystemie społecznym.

Sieć Przestrzeni Społecznych w Katalonii (Hiszpania)

W wielu **społecznościach** samodzielnie zarządzane przestrzenie obywatelskie zmieniają sposób, w jaki praktykuje się opiekę, demokrację i wsparcie społeczne. Przestrzenie te są zarządzane przez lokalnych mieszkańców i są zakorzenione we wzajemnej pomocy, a nie w logice rynkowej czy charytatywnej. Pojawiają się tam, gdzie formalne systemy opieki społecznej zawodzą. Zamiast wypełniać luki, redefiniują dobrobyt jako wspólną, demokratyczną odpowiedzialność.

Te **obywatelskie ekosystemy** są zróżnicowane: **spółdzielnie spożywcze** zapewniają sprawiedliwy dostęp do pożywienia; **sieci opieki** wspierają samotnych rodziców i opiekunów; **kolektywy przeciwdziałające eksmisjom** odzyskują mieszkania; **społeczne projekty energetyczne** zajmują się ubóstwem energetycznym; **a spółdzielnie prowadzone przez migrantów** tworzą godne źródła utrzymania. Przestrzenie te, bardziej niż centra usług, funkcjonują jako szkoły obywatelskie, w których mieszkańcy uczą się samoorganizacji, dzielenia się władzą i budowania wspólnych rozwiązań. Tym, co je wyróżnia, jest ich zakorzenienie. Oparte na zaufaniu i doświadczeniu, są zwinne, adaptacyjne i zdolne do szybkiego reagowania na kryzysy, często skuteczniej niż podmioty instytucjonalne. Ich siła tkwi w głębokiej wiedzy lokalnej, trwałych relacjach i kulturze współodpowiedzialności.

Aby wspierać tę **infrastrukturę obywatelską**, rola władz publicznych musi ewoluować. Zamiast kierować lub wchłaniać te przestrzenie, władze publiczne powinny działać jako podmioty umożliwiające: zapewniając finansowanie, pomoc techniczną i dostęp do przestrzeni publicznej przy jednoczesnym zachowaniu autonomii. Oznacza to przejście od kontroli do współpracy i od hierarchii do partnerstwa. Samoorganizujące się przestrzenie obywatelskie nie są nieformalnymi anomaliami; są one istotną częścią demokratycznej infrastruktury. Udowadniają, że opiekę i zarządzanie można budować od dołu, jako odporne, inkluzywne i głęboko demokratyczne. Dla lokalnych decydentów zadanie jest jasne: uznać, wspierać i chronić te przestrzenie jako kluczowe elementy sprawiedliwego i responsywnego społeczeństwa.

CZEGO UCZĄ NAS TE PRZESTRZENIE...

- **Przestrzeń obywatelska jest nośnikiem praw.** Nie jest uzupełnieniem, ale miejscem, w którym uczestnictwo, godność i redystrybucja stają się rzeczywistością.
- **Zaufanie buduje się poprzez obecność.** Zwłaszcza na obszarach zaniedbanych, zaangażowanie musi być relacyjne, ucieleśnione i kulturowo bliskie.
- **Współtworzenie jest procesem upodmiotowienia.** Projektowanie przestrzeni wspólnie ze społecznościami, a nie dla nich, zapewnia adekwatność i trwałość.
- **Zróżnicowane terytoria wymagają dostosowanych odpowiedzi.** Nie ma jednego uniwersalnego rozwiązania... każda przestrzeń obywatelska jest kształtowana przez jej kontekst.
- **Podmioty społeczne są „pierwszymi reagującymi”.** Podczas kryzysów reagują szybciej, z większą ostrożnością i mniejszym kosztem niż struktury formalne.
- **Bezpieczne przestrzenie obywatelskie są polityczne.** Zapewniają nieinstytucjonalne, niezagrażające środowiska dla zmarginalizowanych mieszkańców do organizowania się, mówienia i działania.

KOLEJNE KROKI

PATRZĄC W PRZYSZŁOŚĆ: OD PRAKTYKI DO STRATEGII

Webinaria **B.RIGHT SPACES** ukazały te historie nie tylko jako studia przypadków, ale także jako wezwania do działania. W całej Europie uczymy się, że przyszłość praw zależy od tego, jak zamieszkujemy nasze wspólne przestrzenie i że bardziej inkluzywne, partycypacyjne społeczeństwo zaczyna się od otwarcia drzwi do życia obywatelskiego dla wszystkich.

Nadchodzące wydarzenia pogłębią dyskusję i skierują nas w stronę strategii, które można wykorzystać w praktyce:

23 maja 2025 r. - **sesja webinarium poświęcona sztuce, edukacji i uczeniu się obywatelskiemu**, badająca, w jaki sposób praktyki edukacyjne mogą aktywizować uczestnictwo i wzmacniać przynależność obywatelską.

6 czerwca - **ostatnie webinarium**, podczas którego odbędzie się dyskusja na temat ram instytucjonalnych, politycznych i finansowych, identyfikująca ścieżki wspierania, ochrony i zrównoważonego skalowania przestrzeni obywatelskich.

11 czerwca - **Symposium w Barcelonie**: kulminacja procesu, gromadząca różnorodne głosy w celu bogatej w dialog eksploracji działań prowadzonych przez społeczność, roli instytucji i przyszłości współpracy publiczno-społecznościowej.

Razem, te kroki pomogą ukształtować wspólny program na rzecz przestrzeni obywatelskiej jako kamienia węgielnego demokratycznych innowacji i sprawiedliwości społecznej.

Projekt B.RIGHT SPACES to wspólny wysiłek, powołany do życia przez następujących członków konsorcjum:

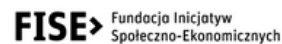

FIND US!

FACEBOOK

INSTAGRAM

